

Researcher: Social Science Studies

(2017) Cilt 5, Sayı 9, s. 321-343

RSSS
ISSN:2148-2691

Neo-liberal Siyaset ve Kadın

Rabia Bahar ÜSTE¹

Özet

Neo-liberalizmin temelleri, II. Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve ideolojiler çatışmasının yaşandığı dönemde atılmıştır. Soğuk Savaş Dönemi ile dünyada siyaset adına sağ ve sol anlayışın özelliklerinin yeniden okunması, sol iktidarların başarıları, neo-liberal siyasetin gelişimine yeterli ortamın oluşmasına izin vermemiştir. 1970 – 1980 arasında ekonomik ve siyasal dengelerin değişimi sonucunda neo-liberal söylem yükselişe geçmiş ve 1980 yılında alternatif bir süreç olarak gösterilmiştir.

1980 sonrasında sol iktidarların yerini sağ iktidarların alması, neo-liberal siyasetin retoriğinin güçlenmesini sağlamıştır. İngiltere’de muhafazakar-liberal “Demir Leydi” Margaret Thatcher, Amerika Birleşik Devletleri’nde milliyetçi-liberal Ronald Reagan ve Türkiye’de 12 Eylül Askeri Darbe sonrasında sivil iktidarın kurulması için yapılan seçimlerle işbaşına gelen Turgut Özal neo-liberal siyaseti uygulayan liderler olmuşlardır.

Neo-liberal siyaset, ekonomi, çevre, kimlikler, iş hayatı, sosyolojik yapıdaki değişimlerle birlikte “kadınlar” üzerinde de etkin olmuştur. Çalışmada, neo-liberal siyasette kadının yeri özellikle seçimler açısından ele alınacaktır. Seçimler sonrasında oluşan parlamentolarda kadının yeri ve etkinliği üzerinde durulacak, bu dönemde siyasal partilerde kadınların söylemleri irdelenecektir.

1980 sonrasında İngiltere, ABD ve Türkiye’de siyasal partilerde ayrıca oluşan parlamentolarda ve kurulan hükümetlerde kadınların sayıları ile etkinlikleri karşılaştırmalı olarak verilecektir. Bu ülkelerde, kadın - siyaset ilişkisinde pragmatik ilişkiler çerçevesinde, neo-liberal anlayış imgenecektir. 1980 öncesi sağ ve sol iktidarlarda kadının yeri ile 1980 sonrasında yeni sağ içindeki neo-liberal söylemde iktidarlarda kadının ontolojisi incelenecektir. Neo-liberal siyasette kadın sorunsalı ve çözümüne yönelik öneriler işaret edilmeye çalışılacaktır.

Neo-liberal Politics and Women

Abstract

Neo-liberalism, basics the end of World War II. The cold war era, reading from the left and right of the properties of the new sense of neo-liberalism did not allow adequate environment for the development of formation.

Anahtar Kelimeler

Kadın
Siyaset
Seçim
Demokrasi
Temsil

Keywords

Women
Politics
Election

¹ Doç.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Yerel Yönetimler Programı, rabia.uste@deu.edu.tr

Between 1970-1980 neo-liberalism as an alternative process and soared after 1980.

Democracy
Represents

After 1980, the rise of the neo-liberal politics with the right power has strengthened. In England Margaret Thatcher, in USA Ronald Reagan and Turkey implements the leader Turgut Özal in neo-liberal politics.

Neo-liberal politics, economy, environment, identities, businesses, together with sociological change has been active on women. In the study, particularly in terms of women's choices are discussed. The councils developed women's place and activities will be examined.

After 1980, England, USA and Turkey at the parliament and governments in women will be given in comparison. The women in the new right before and after 1980 will be examined. Neo-liberal politics of the womwn's issues and solutions will be pointed out.

GİRİŞ

Neo-liberalizm, Keynezyen sosyal refah devletinin içine girdiği global kriz sonrasında, eski liberalizmi geç kapitalizm koşullarında rehabilite ederek bulunan çözümü ifade eder. Yeni sağ kavramı, sağın geleneksel kanatlarının ve unsurlarının yeni bir şekilde birleştirilerek kazandığı hegemonik potansiyeli anlatır. Yeni sağ, yeni muhafazakarlık ile neo-liberalizmin birleşimidir (Bora, 2005, s.599-600). Neo-liberalizm, Friedrich Hayek ve Milton Friedman gibi serbest piyasa iktisatçılarının ve Robert Nozick gibi filozofların yazılarında geliştirilen klasik iktisadın güncelleştirilmiş bir türüdür. Neo-liberalizmin temeli, piyasa ve bireydir. Neo-liberalizmin hedefi, regüle edilemeyen piyasa kapitalizminin verimliliği, büyümeyi ve yaygın refahı beraberinde getireceği inancından hareketle "devletin sınırlarını geri itmek"tir (Heywood, 2010, s.79).

Yeni sağ, muhafazakar düşüncede, hem 1945 sonrası devlet müdahalesi yönündeki eğilimlere hem de liberal ve ilerlemeci sosyal değerlerin yaygınlaşmasına karşı bir tür karşı devrimle sonuçlanan bir ayrılışı ifade etmektedir. Yeni sağ fikirlerin izleri 1970'lere, savaş sonrası kaydedilen refah patlamasının sona ermesiyle, sosyal çöküşe ilişkin olarak büyüyen kaygılarla ve otorite kaybıyla kendisini belli eden Keynezyen sosyal demokrasinin aynı dönemde başarısızlığına kadar götürülmektedir. Bu tür fikirler en büyük etkisini İngiltere ve ABD'de göstermiş ve bu ülkelerde sırasıyla Thatcherizm ve Reaganizm formunda ifadesini bulmuştur. Bunlar, devlet odaklı örgütlenme biçimlerinden piyasa odaklı olanlara doğru bir değişime sebebiyet vererek daha geniş ve hatta dünya çapında bir etki oluşturmuşlardır (Heywood, 2012, s.78-79).

Yeni sağ için, liberal ve muhafazakar kolları arasında belirgin bir gerilim olduğunu söylemek mümkün görünmese de, yeni sağın kuramsal çerçevesiyle uygulamaları arasında bir ayrışma vardır. Görüldüğü gibi, aydınlanma geleneğinden uzaklaşan yönetsel bireyci liberalizm, İngiliz muhafazakarlığı ile aynı çatı altında buluşabilmiştir. Bir taraftan yeni kurumları tanımlayan bu olgu, devlet-toplum ve devlet-piyasa ilişkilerinde radikal reformlar yapmayı tasarlayan neo-liberal politikalar arasında tutarsızlık dikkat çekicidir. Bir yandan bu çelişkiler ortaya konulurken, yeni sağ ideolojinin temsilcisi olan siyasi partiler etkin biçimde tüm bu yaşanan dönüşümlerin piyasanın önüne geçilemez kuralları gereği kendiliğinden ve dolayısıyla alternatifsiz olduğu söylemleriyle toplumsal rızanın tesisini kolaylaştırmışlardır. Buradan hareketle, yeni sağın merkezi çelişkisini avantaja çevirdiği söylenebilir (Topal, 2012,

s.394-395). Yeni sağ ve neo-liberalizm, özgürlük ve eşitliği muhafazakar geçişlerle içselleştiren bir ideoloji olarak tanımlanmaktadır. Neo-liberal politikalarla kadın çoğunlukla özel alanda tanımlanmakta, aile içinde anne ve eş olarak ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle neo-liberal politikalar, patriarkal ideolojinin 20. yüzyılda yeniden biçimlenmesi olarak imgenlenmektedir. Neo-liberalizmin kadını anne ve eş olarak belirli kalıplarla anlatısı, kadının sosyal alan içinde hukuksal kişi olma sıfatının daraldığı bir ortamın oluşmasında kadın için genel bir problem oluşturduğu görüşü hakim kılınmaktadır. Kadının ideolojiler içinde güçlenmesi, hukuksak kişiliğinin güçlenmesi ile sağlanabilecektir. Neo-liberalizmin, 20. yüzyılda uygulanan toplumlarda kadınların mücadele gücü açısından etkileri tartışılmaktadır.

Kadının sosyal alana çıkmadan hiçbir alanda başarılı olması mümkün görülmediğinden, bu durum siyaset için de geçerlidir. Son otuz yıl içinde gerçekleşen kadın istihdamındaki artış ile sanayileşmenin ilk dönemindeki koşulların çok değişmediği olumsuzluklardan anlaşılmaktadır. Kadınların güvencesiz, esnek, geçici işlerde daha fazla istihdam edilmesi emek piyasalarında “enformelleşme” olarak adlandırılmakta ve enformelleşme, kapitalizmin uzun dönemdir yaşadığı krizine karşı emeğin yeni istihdam biçimi haline gelmiştir. Enformel sektör, daha çok kadın emeği olarak işlev gören bir alandır (Gözcü, 2010, s.2). Özellikle, karar verici alan olarak siyaset, kadınların çalışma yaşamına girebilmelerini ve toplumda üretim alanında bulunmalarını sağlayabilmelidir. Siyaset alanında bu fikirlerin yaygınlaşabilmesi için önce kadınların da siyaset içinde aktif olarak rol almaları gerekmektedir. Kadına özel alan ile tanımlanmış yaşamlarında bunu sağlamak kolay değildir.

1980 Sonrasında Neo-liberal Yükseliş ve Kadın

Yeni Sağ, Türkiye’de Turgut Özal ile temelleri atılan ve 24 Ocak kararları ile ekonomik yönü desteklenen, dünyada ise Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin (SSCB) dağılmasından sonra ortaya çıkan ve Doğu Avrupa Partileri’nin ideolojilerine genel olarak verilen isim olarak tanımlanmaktadır (Göçoğlu, 2010, s.27). Kapitalizm temelli refah devleti, Batı’da II. Dünya Savaşı sonrasında gelişen ve 1970’lerin sonuna doğru çözülmeye başlayarak yerini yeni sağa bırakan bir dizi siyasi, sosyo-kültürel ve ekonomik pratikler bütünüdür (Özkazanç, 2013, s.17). Turgut Özal, milliyetçi-muhafazakarlardan liberallere kadar uzanan geniş bir yelpazede, Cumhuriyet tarihinin en büyük toplumsal dönüşümlerinden birini gerçekleştiren kendi sözüyle “Türkiye’ye çağ atlatan” bir reformcu ve tabu kırıcı olarak nitelendirilmektedir. 1980 sonrası yeni sağ anlayış ile birlikte “Özalizm”den söz edilmiştir. Türkiye’de 1980 sonrası yaşanan siyasi, ekonomik ve kültürel değişim süreçlerine etki eden bir kişidir. Özal, modern/geleneksel, seçkin/avam, yüksek/popüler kültürün unsurlarıyla kısmici, araçsal, eklektik bir ilişki tarzını benimsemiştir. Sivilleşme ile demokratikleşmeyi özdeğ görmüş ve “resmi sivilleştirme” misyonunu benimsemiştir. Özal, misyonunu eski ile yeninin mücadelesi ekseninde de tamamlanması ve statükoya karşı transformasyon iddiasını üstlenen söylemi onun modern kimliğinin başka bir yönü olarak açıklanmaktadır. Özal, “önce ekonomi yasaklardan arındırılacak, tam liberal olacak bu yolla ekonomi güçlenecek, tam liberal olacak. Bütün bunlara paralel olarak da demokrasi gelişecek. Batı’da demokrasinin temelinde liberal ekonomi yatmıyor mu? Karaborsayla kuyrukla demokrasi kurulamaz. Demokrasi için ekonominin ayakları üzerinde olması lazım” (Bora, 2005, s.589-596) sözleri ile neo-liberal sistemin Türkiye’de neden gerekli olduğunu açıklamaya çalışmıştır.

1980 yılından itibaren ekonomik kalkınma, dünyanın farklı bölgelerindeki ülkeler neo-liberal ekonomik ve siyasal uygulamalarla bu ideolojiyi yaygın hale getirmişlerdir. Temelde, piyasa köktenciliği ile neo-liberalizm, girişimci kapitalizm diğer rakip kapitalizm biçimlerinin

karşısındaki yükselişini yansıtmaktadır. Neo-liberalizmin zaferinin temeli olarak görülen piyasa köktenciliği, piyasa mekanizmalarının bütün ekonomik ve toplumsal sorunlara çözümler önerdiği düşüncesini yansıtan ve piyasaya olan mutlak inançtır (Heywood, 2013, s.126). Hayek, neo-liberalizm anlatısında güçlü lider vurgusu yapar. Bunu tanımlarken, güçlü liderin, halk kitleleri üzerinde etkisi büyük ve ne olursa olsun sarsılmaması gerektiğini ortaya koymuştur. Kararların etkin ve hızlı bir şekilde alınabilmesi için, güven ve itaatin tesisi için güçlü lider gereklidir. Yeni sağ ideoloji savunucularına göre, toplumsal yaşamda asıl olan bireylerin kendi çıkarlarını gerçekleştirebilecekleri kurumlar üzerinde uzlaşmaları ve devletin demokratik olmasıdır. Dolayısıyla, demokrasi bir amaç değil, bir araçtır (Topal, 2012, s.396). Bu bağlamda, yeni sağ, refah devleti ve medeni haklara ciddi bir eleştiri yaparak geleneksel ve ataerkil ailenin önemini vurgulamaktadır. Yeni sağ, vatandaşlık tanımını kendi ayakları üzerinde durabilen girişimci bireyleri esas alarak yapmaktadır. Yeni sağın ideal vatandaşları başkalarıyla rekabet içinde olan ve hırslı kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan rekabet içinde olan bireyler arasındaki ilişkiler ekonomik dinamikler üzerinden oluşmaktadır (Özkazanç, 2011, s.264).

Yeni sağ, küreselleşme sürecinin iktisadi, sosyal, siyasal, yönetsel politika ve yaklaşımların içinde barındıran bir çerçeve kavramdır. Yeni sağ ideoloji, devletin iktisadi alanda doğrudan üretici, dağıtıcı ve düzenleyici roller üstlenmekten uzaklaştırılmasını ve kamusal hizmet birimi olma sıfatıyla tasfiye edilmesini savunmakta, hızlı değişimin toplumsal dokuda yaratacağı boşlukların ise muhafazakar kurum ve değerlerle kapatılmasını amaçlamaktadır. Yeni sağ ideolojide devletten beklenen, ekonomiden uzaklaşması ve serbest piyasa ekonomisinin uygulanmasıdır (Soydan, 2007, s.37). Böylesi bir ekonomik modelde, serbest piyasa ekonomisi içinde gelişmekte olan ülkelerde tarım dışında kalan enformel sektörde kadın istihdamının %60'ın üzerinde olduğu bilinmekle birlikte, diğer birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de kadın emeği hak ettiği değeri belirli sektörlerde alamamaktadır (Yücel, 2013, s.5). Neo-liberalizm ve yükselişi anlatısını ele alırken özellikle neo-liberal siyaset ve kadın ilişkisi açısından, ABD ve İngiltere'deki yansımaları üzerinden incelenmesi gerekmektedir.

1980 Sonrasında ABD, Neo-liberal Yükseliş ve Kadın

Reagan, "Washington Uzlaşısı"nda, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) yönetim ve küreselleşme ile bütünleşen yapılanma, serbest ticaret, sermaye piyasalarının liberalizasyonu, esnek döviz kuru, dengeli bütçe gibi politikalara odaklanan fikirlerin bir bütünü benimsenmiştir. Buna bağlı olarak, Amerikan ekonomisinin büyümesi ve verimlilik oranlarının yeniden canlanması, özellikle Almanya ve Japonya'nın diğer ulusal kapitalizm modellerinin nispeten düşük performanslarıyla birlikte 1990'ların sonunda neo-liberalizmin "yeni" dünya ekonomisinin rakipsiz ve hakim ideolojisi olarak ortaya çıkmıştır (Heywood, 2013, s.127). Reagan, "Washington Uzlaşısı" terimini, Washington merkezli uluslararası finans kuruluşları olan IMF, Dünya Bankası ve Amerikan Hazine Bakanlığı'nun gelişmekte olan ülke ekonomilerini yeniden yapılandırmaya yönelik politikalarını tanımlamak amacıyla John Williamson tarafından kullanıldığını belirtmiştir. Modernleşme olarak kalkınmanın, Ortodoks bir modeline dayanan ve neo-liberal fikirlerden yararlanan Washington Uzlaşısı'nın özü "istikrarlaştır, özelleştir, serbetleştir" (Heywood, 2013, s.128) olarak belirlenmiştir. Bu uzlaşma metni, 1980 sonrasında hız kazanan neo-liberal politikaların uygulandığı hükümetlerde etkin olan politikaların temelini oluşturmuştur. ABD'de uygulanan neo-liberal politikalar her alanda kısa sürede etkinliğini göstermiştir. Bu

politikalar kapsamında kadınların özellikle temsil hakkında yaşanan değişimlerin olup olmadığı ve ABD siyasetinde kadının yeri incelenmeye çalışılacaktır.

1980 Sonrası ABD Seçimleri -Kadın ve Siyaset-

Neo-liberal politikaların uygulanması ve dünyada yaygınlaşmasını sağlayan ülkelerin başında gelen ABD’de 1980-1990 yılları arasında dört kez başkanlık seçimi yapılmıştır. Bu seçimler erkek başkan adaylarının etkin yarışına sahne olmuştur. 1980 ABD başkanlık seçimleri, 4 Kasım 1980 tarihinde Demokrat Başkan Jimmy Carter, eski Cumhuriyetçi California Valisi Ronald Reagan ve eski Cumhuriyetçi Senatör işadamı Bağımsız aday John B. Anderson arasında gerçekleşmiştir. Seçimleri sürpriz bir şekilde Cumhuriyetçi aday Ronald Reagan kazanmıştır. 1980 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi’ndeki 435 üyeden 21’i kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato’ya seçilen 100 senatörden ancak 2’si kadındır (Women And Politics, 2015, s. 5-6).

1984 ABD başkanlık seçimleri, 6 Kasım 1984 tarihinde Cumhuriyetçi Başkan Ronald Reagan ile eski Demokrat Başkan yardımcısı Walter Mondale arasında gerçekleşmiştir. Cumhuriyetçi Başkan Ronald Reagan, ABD seçim tarihinin en büyük zaferlerinden birine imza atarak yeniden başkanlığa seçilmiştir. 1988 ABD başkanlık seçimleri, 8 Kasım 1988 tarihinde Cumhuriyetçi Başkan yardımcısı George H. W. Bush ile Demokrat Massachusetts Valisi Michael Dukakis arasında gerçekleşmiştir. Seçimleri, Cumhuriyetçi Başkan yardımcısı George H. W. Bush kazanmıştır. Bu seçimlerde, Cumhuriyetçi Başkan Ronald Reagan önceki iki seçimde aday olduğu ve seçildiği için bu seçimlerde aday olamamıştır. 1984 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi’ndeki 435 üyeden 23’ü kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato’ya seçilen 100 senatörden ancak 2’si kadındır (Women And Politics, 2015, s.7-9).

1992 ABD başkanlık seçimleri, Cumhuriyetçi Başkan George H. W. Bush; Demokrat Arkansas Valisi Bill Clinton ve Bağımsız Texas’lı iş adamı Ross Perot arasında geçmiştir. Başkan George H. W. Bush’un politikalarını beğenmeyen ABD halkı, sürpriz bir şekilde Demokrat Aday Arkansas Valisi Bill Clinton’ı başkanlığa seçmiştir. 1992 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi’ndeki 435 üyeden 30’u kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato’ya seçilen 100 senatörden ancak 4’ü kadındır (US House Of Representatives, 2014, s.3).

1996 ABD başkanlık seçimleri Demokrat Parti adayı ABD Başkanı Bill Clinton ve ABD Başkan Yardımcısı Al Gore ile Cumhuriyetçi Parti adayı eski Senatör Bob Dole ve eski ABD Kongre üyesi ve kabine sözcülerinden Jack Kemp arasında yapılmıştır. Clinton 1990’ların başındaki ekonomik durgunluğun sona ermesinden ve dünyada göreceli olarak istikrarlı bir politik ortamının varlığından yararlanarak, yeniden başkanlığa seçilmeyi ülke çapında seçim gecesinde garantilemiştir. Neo-liberal politikaların işlevselliğini anlatan seçim kampanyası Clinton’u başarıya götüren etkenlerin başında yer almıştır. 1996 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi’ndeki 435 üyeden 42’si kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato’ya seçilen 100 senatörden ancak 9’u kadındır (US House Of Representatives, 2014, s.5)

2000 ABD Başkanlık seçimleri, 7 Kasım 2000 tarihinde ABD’nin 50 eyaletinde yapılmıştır. Cumhuriyetçi Parti’nin adayı Teksas Valisi George W. Bush, Demokratik Parti’nin adayı ise Başkan yardımcısı Al Gore arasında geçen seçimde, seçim kampanyalarında etkinlik gösterilen kadınlara adaylık yarışında yer verilmemiştir. ABD tarihinde sonuçları birbirine en yakın Başkanlık seçimi olarak geçen bu seçimin kesin sonucu

aylarca belirlenememiştir. Sonuçlar kesinleştikten sonra, Al Gore'un daha yüksek sayıda seçmenin oyunu almış olmasına rağmen, ABD'nin her eyalette ayrı bir çoğunluk sağlama esasına dayanan seçim sisteminden dolayı 271 Seçiciler Kurulu seçimlerini kazanan George W. Bush olmuştur. 2000 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi'ndeki 435 üyeden 51'i kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato'ya seçilen 100 senatörden ancak 9'u kadındır (Women In Parliaments, 2016, s.4).

2004 ABD başkanlık seçimleri, 2 Kasım 2004 tarihinde gerçekleştirilen elli beşinci başkanlık seçimi olarak tarihteki yerini almıştır. Seçimler sonucunda, Cumhuriyetçi Parti adayı George W. Bush, Demokrat Parti adayı John Kerry'den daha fazla oy alarak ikinci defa ABD başkanlığına seçilmiştir. Özellikle seçimlerin yaklaştığı aylarda, dış politika konuları adaylar arasındaki tartışmaların odağını oluşturmuş, Irak Savaşı ve adayların birbirlerinin askerlik zamanlarına ilişkin suçlamaları medyada geniş yer bulmuştur. 2004 seçim sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi'ndeki 435 üyeden 64'ü kadın üyedir. Bu seçime göre, Senato'ya seçilen 100 senatörden ancak 12'si kadındır (Women In Parliaments, 2016, s.8).

2008 ABD Başkanlık seçim sonuçlarına göre, Demokrat Parti'nin adayı Illinois senatörü Barack Obama ABD'nin kırk dördüncü başkanı seçilmiştir. 2008 yılındaki bu seçimlerde Obama Cumhuriyetçi Parti'nin adayı olan Arizona senatörü John McCain'yle yarışmış, seçiciler kurulundaki 538 üyeden 365'inin oyunu alarak başkan seçilmiştir. Seçimi kazanan Barack Obama 20 Ocak 2009 tarihinde yemin ederek göreve başlamıştır. Bu seçimlerde, Temsilciler Meclisi'ndeki 435 üyeden 74'ü ve Senato'ya seçilen 100 senatörden ancak 14'ü kadındır (US House Of Representatives, 2014, s.9).

2012 ABD başkanlık seçimleri, 6 Kasım 2012 tarihinde yapılmıştır. Seçimlerde Demokrat Parti'yi 2008 yılında ilk kez ABD başkanı seçilmiş olan Barack Obama temsil ederken, Cumhuriyetçi Parti'yi ise eski Massachusetts eyaleti valisi ve iş adamı Mitt Romney temsil etmiştir. Seçimi kazanmayı başaran Barack Obama tekrar ikinci bir kez 4 yıl süreyle ABD başkanlığı görevini üstlenmiştir. Parlamentoda 434 üyeden 84'ü kadın üye olarak belirlenmiş yani parlamentonun %19.4'ü kadınlardan oluşmuştur (Women In Parliaments, 2016, s.1). Senatoda bulunan 84 kadın üye, 31 eyaletten seçilmiştir. Partiler bakımından incelendiğinde, Demokratlar'dan 62 kadın üye, Cumhuriyetçi'lerden 22 kadın üye seçilmiştir. Kadın üyelerden 35'i Senatoda, 11'i hem Temsilciler Meclisi'nde hem de Senatoda, 38'i sadece Temsilciler Meclisi'ne seçilmiştir. ABD Kongresi'ni oluşturan 535 üyeden 20'si kadın üyedir (Women In U.S. Congress 2015, 2015:1). Amerika'daki 2012 seçimlerinde aday gösterilen kadınların çoğunluğunun Latin Amerika kökenli olması ve Afrika kökenli Amerikan vatandaşı olan kadınların yüzdelerinin giderek artış göstermesi dikkat çekmiştir. Özellikle, seçime katılan siyasal partilerin, seçimde kampanyalarında kadın adayları ön plana çıkarmaları ve kadın adayların değişik kökenlere sahip olması kamuoyunda önemsenen konular arasında yer almıştır (Carroll, 2013, s.255-257).

Amerika'da Senato'ya ilk kez aday gösterilerek girebilen kadın Montana'dan Jeannette Rankin'dir. Senato'da "ben bir kadın değilim, ben bir kongre üyesiyim" diyerek kadın-erkek ayrımcılığına senatoda son verilmesi için konuşma yapan ilk kadındır. 1920'den beri kadınlar Amerikan Senatosu'nda yer almaktadırlar. 1977-2006 yılları arasında yapılan seçimlerde, Senato'ya 134 kadın seçilmiştir (US House Of Representatives, 2014, s.1). ABD'de, neo-liberal politikaların hızla uygulanmaya başlandığı 1980 ve sonrasında yapılan seçimlerde, kadınların temsil edilme oranlarında değişimin olup olmadığının incelenmesi açısından aşağıda verilen tablolar açıklayıcı olabilecektir.

Tablo 1. Kadın ve Erkeklerin Kullandıkları Oy Oranları

Seçim Tarihleri	Kadın Oy Kullanma (%)	Erkek Oy Kullanma (%)
1996	54	46
2000	54	46
2004	54	46
2008	55	45
2012	53	47

(Kaynak: MacCann, 2016)

Tablo.1 incelendiğinde, özellikle 1996 – 2012 yılları arasında yapılan seçimlerde kullanılan oy toplamı bakımından kadınların seçimlere gösterdiği ilgi ve katılım oranları erkeklerle ortalama olarak yarı yarıya olmasına rağmen, kadın başkan aday sayılarının erkeklere göre az ve seçim kampanyalarında silik olarak yer almaları ABD’de seçim yarışında kadınların yeterince desteklenmediğini göstermektedir. Seçim sonuçlarına bakıldığında bu tezin doğrulandığını ve başkan seçiminde etkin adayların erkek ve seçilen başkanların tümünün yine erkek adaylar arasından olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Kadınların Partilere Göre Kullandıkları Oy Oranları

Seçim Tarihi	Demokratik Parti Adayı (%)	Cumhuriyetçi Parti Adayı (%)
1996	54	38
2000	54	43
2004	51	48
2008	56	43
2012	55	44

(Kaynak: MacCann, 2016: 2)

Tablo.2 incelendiğinde, ABD seçimlerinde kadınlar etkin olan iki partiye oy verirken, erkek adayların seçilmesinde oldukça katkı sağladıkları da ortadadır. 2012 ABD Başkanlık Seçimleri’nde Demokrat Parti adayına oy verenlerin %55’inin kadın olduğu düşünüldüğünde, erkek adaylar yüzde ellinin üzerinde bir oy oranı ile kadınlar tarafından desteklenmiştir. Aynı seçimde, Cumhuriyetçi Parti adayını destekleyen kadın seçmen oranı %44’dür. Bir başka bakış açısından değerlendirildiğinde, kadın aday sayısının yetersizliği ve seçilebilecek oy potansiyeline sahip olmadıklarının işaret edilmesi ile erkek adayların şansının artmış olması da ABD seçim sonuçlarına “Erkek Başkan” olarak yansımıştır.

Tablo 3. Temsilciler Meclisi ve Senatoya Seçilen Kadınlar

Yıllar	Temsilciler Meclisi	Senato	Toplam
1969-1971	10	1	11
1971-1973	13	2	15
1973-1975	16	0	16
1975-1977	19	0	19
1977-1979	18	3	21

1979-1981	16	2	18
1981-1983	21	2	23
1983-1985	23	2	25
1985-1987	23	2	25
1987-1989	24	2	26
1989-1991	29	2	31
1989-1991	27	2	29
1991-1993	30	4	34
1993-1995	47	7	54
1995-1997	42	9	51
1997-1999	53	9	62
1999-2001	51	9	60
2001-2003	59	12	71
2003-2005	64	12	76
2005-2007	69	14	85
2007-2009	74	14	84

(Kaynak: Women Representatives and Senators, 2016)

Tablo.3'e bakıldığında, 1969-2009 yılları arasında Temsilciler Meclisi ve Senato'da bulunan kadın üyelerin sayı ve oran olarak ne denli düşük olduğunu göstermektedir. Temsilciler Meclisi 435 üyeden, Senato ise 100 üyeden oluşmaktadır. 1969-2009 yılları arasında, Temsilciler Meclisi'ndeki 435 üyeden en fazla 74'ü kadın üye olarak seçilmiştir. Senato ise 100 üyeden oluşurken, en fazla 14 kadın üye ile görev yapmıştır. ABD gibi dünyadaki birçok ülke için karar alabilen bir ülkede, kadın temsiline ne denli eksik ve eşitlikten uzak olduğu ortadadır. Temsilciler Meclisi'nde ve Senato'da alınan dünyanın geleceğini ilgilendiren kararlarda en fazla %19 oranında kadın siyasetçinin görüşü ve katkısı yer almaktadır. Neo-liberal politikaların uygulandığı 1980'den günümüze parlamentolarda kadın temsiline artış gösterdiği, Temsilciler Meclisi ve Senato'ya seçilen kadın üye sayısının 21. Yüzyılda yapılan seçimlerde yeter sayı olmasa da; kayda değer artış sağladığı verilerle ortaya konulmuştur.

1980 Sonrasında İngiltere'de Neo-liberal Yükseliş ve Kadın

1980 sonrasında İngiltere'de, neo-liberalizmin yerleşmesini ve yükselişini sağlayan bir kadın siyasetçidir. İngiltere'de uygulanan politikalara alternatif olarak sunduğu neo-liberalizm tepkilerle karşılaşmış olmasına rağmen, 1980 sonrasında İngiltere yönetimi ile anılan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu akımın öncüsü olan Thatcher 1970 yılında Muhafazakar Parti seçimleri kazandığında "Eğitim ve Bilim Bakanı" olmuş ve bakanlığının ilk aylarında yeterli bütçe olmadığını söyleyerek, 7 ila 11 yaş aralığındaki çocuklara bedava dağıtılan sütü kaldırmış (Parliamentary Elections, 2011, s.11-12) ülkede olumsuz bir şekilde karşılanmıştır.

1974 yılında kurulan hükümette Muhafazakar Parti'den Çevre ve İskan Bakanı olmuş ve bu bakanlıkta iken, yerel yönetimlere gelir sağlayan oransal vergi yerine "kelle vergisi"nin çalışmalarını yaparak, partisinden büyük destek almıştır. 1975 yılında Muhafazakar Parti'ye

genel başkan seçilen Thatcher, 1976 yılında Sovyetleri yayılcı politikaları yüzünden ağır şekilde eleştirmiş ve Sovyet Dışişleri Bakanlığı Gazetesi "Kızıl Yıldız" kendisine "Demir Lady" (Women In Parliaments, 2016, s.6), lakabını takmıştır. Thatcher daha sonra Mayıs 1979 seçimlerini de kazanarak Avrupa'nın seçimle gelen ilk kadın başbakanı olmuştur. Thatcher'ın siyasi ve iktisadi felsefesini, serbest pazar ve girişimcilik üzerine kuran bir politikacı olarak anılmıştır. İktidara geldiğinde, deneysel mahiyette, küçük bir kamu işletmesini işçilerine satmış ve çok olumlu tepkiler almıştır. 1983 seçimlerinden sonra hükümet daha cesur hareket ederek, British Telecom'dan başlayarak 1940'lardan beri kamu mülkiyetinde olan pek çok büyük işletmeyi elden çıkartarak özelleştirmiştir. Sol siyasetçilerin şiddetle karşı çıktığı özelleştirme politikası, Thatcherizm'le (Women In Parliaments, 2016:8) olarak anılmıştır. Hisse senetlerinin tabana yayılması için mücadele etmiş ve bu politikaya destek verenler tarafından "halk kapitalizmi" olarak adlandırılmıştır. Bir dizi İngiltere için yeni kabul edilebilecek kararlara imza atmıştır. Grevlerin son bulmasını sağlamış ve destek görmüştür. Erkek eşcinselliğini önceleri desteklemiş olmasına karşın Thatcher 1987'deki parti kongresinde "Geleneksel ahlaki değerlere saygı göstermeyi öğrenmesi gereken çocuklarımıza, eşcinsel olmanın temel bir hak olduğu öğretiliyor" ifadesi ile karşı duruş sergilemiş ve toplumun bir kesiminden tepki toplamıştır. Thatcher, neo-liberal anlayışının felsefesini şu şekilde ifade etmiştir, "Çoğu kişinin bir sorunla karşılaştığında hükümetin bunu çözmesi gerektiğini düşündüğü bir devirdeyiz bence. "Bir sorunum var, yardım almalıyım." veya "Evsizim, hükümet bana ev versin." diyerek kişisel sorunlarını topluma mal ediyorlar. Biliyor musunuz toplum diye bir şey yoktur aslında. Erkek ve kadın bireyler ve aileler vardır. Hiçbir hükümet bireyler olmadan bir şey yapamaz. Bu sebepten insanlar önce kendi başlarının çaresine bakmalıdır. Toplum diye bir şey yoktur; sadece bireyler ve aileleri vardır" şeklindeki meşhur iddiasında ifadesini bulan katı bir bireycilikle bağlantılıdır. Kısacası, "özel iyidir, kamu kötü" anlayışının öncülüğünü yapmıştır. Thatcherizm, muhafazakarlık içinde hiyerarşiye inançla, geleneğe vurgu yapmayla, ödev ve organizmacılığa verilen destekle nitelenen ideolojik bir duruş (Heywood, 2010:79) sergilemiştir. 1980 sonrasında İngiltere'de uygulanan neo-liberal sistem, kadın bir siyasetçinin omuzlarında yükselmiş ve birçok ülkeye de esin kaynağı olmuştur.

1980 Sonrası İngiltere Seçimleri -Kadın ve Siyaset-

İngiltere'de neo-liberal politikaların hız kazandığı dönem 1983 seçimleri sonrasıdır. Muhafazakârlar 1983 seçimlerinde Parlamento'da büyük çoğunluk sağlamış muhalefet oylarının İşçi Partisi ile Sosyal Demokrat-Liberal ittifak arasında bölünmüştür. Bu seçimi Muhafazakar Parti'nin kazanmasında Thatcher'ın Falkland Savaşı'nda elde ettiği başarı ve onun uyguladığı politikalara duyulan güven yatmaktadır. Bu genel seçimler Margaret Thatcher liderliğindeki Muhafazakâr Parti'ye 1945 genel seçimlerindeki zafere benzer keskin bir zafer kazandırmıştır. Muhafazakârlar %43.9 oy oranı ile 339 koltuk sayısına ulaşmıştır. Thatcher ikinci kez Birleşik Krallık başbakanı olmuştur (İngiltere 1983 Seçimleri, 1983:4-5). Seçim sonuçlarına göre, parlamentolara seçilen kadın sayısı ve oranları tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. 1983 İngiltere Genel Seçimlerinde Kadın Adaylar ve Seçilenler

Siyasal Partiler	Kadın Aday Sayısı	Kadın Aday Oranı (%)	Seçilen Kadın Sayısı	Seçilen Kadın Oranı
------------------	-------------------	----------------------	----------------------	---------------------

Muhafazakar Parti	40	6.3	13	3.3
İşçi Partisi	78	12.3	10	4.8
Liberal Parti	32	9.9	0	---
Sosyal Demokratik Parti	43	13.8	0	---
İskoçya Milli Parti	9	12.5	0	---
Galler Plaid Cymru Parti	6	15.8	0	---
Yeşil Parti	27	24.8	0	---
Diğerleri	45	9.8	0	---
Total	280	10.9	23	---

(Kaynak: Parliamentary Elections, 2011)

Tablo.4 incelendiğinde, İngiltere’de seçime katılan siyasal partilerin kadın aday gösterme oranlarının oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. En çok kadın aday gösteren Yeşil Parti %24.8 oranında iken, en düşük oran Muhafazakar Parti’dedir. Neo-liberal politikaların yerleşmesinde etkin olan Muhafazakar Parti yaşanan dönüşümde siyasal parti içinde ve seçimlerde yeterli eşitliği kadınlar adına gösterememiştir. Diğer partilerinde kadın aday sayılarında ve seçilmelerinde etkin olmadıkları verilerle tespit edilmiştir.

1987 seçimleri, 11 Haziran 1987’de yapılmış ve seçimde Muhafazakar Parti 311 sandalye elde ederek parlamentoda çoğunluğunu korumuştur. Muhafazakâr Parti üç seçim kazanmasına rağmen, Thatcher, parti içindeki desteğinin azalması üzerine Kasım 1990’da liderlikten çekilmiş ve yerine John Major seçilmiştir. 1987 yılında parlamentoya seçilen kadın sayısı 41, oran olarak ise %6.3’tür. Avam Kamarası 650, Lordlar Kamarası 735 üyeden oluşmaktadır. Her iki meclise seçilen kadın oranı sayısal olarak bakıldığında oldukça düşüktür. 1992 seçimlerine Muhafazakâr Parti John Major’un liderliğinde girmiş, genel seçimlerden iktidar olarak çıkmıştır. Avam ve Lordlar Kamarası’na seçilen kadın üye sayısı 60 ve oran olarak %9.2’dir. 1997’deki genel seçimlerde, etkili bir seçim kampanyası yürüten İşçi Partisi’nin tarihindeki en büyük zaferlerinden birini kazanmış ve Muhafazakâr Parti 18 yıl aradan sonra muhalefete düşmüştür. Avam ve Lordlar Kamarası’na seçilen kadın üye sayısı 120 ve oran olarak ise %18.2’dir. Bu seçim sonuçlarına göre, parlamentoya iki katı artan sayıda kadın üye girebilmiştir. 2002 seçimleri sonuçlarına göre ise, İşçi Partisi seçimi kazanmış ve lideri olan Tony Blair başbakan olmuştur. Bu seçim sonuçlarına göre, Avam ve Lordlar Kamarasına seçilen kadın üye sayısı 118 ve oran olarak %17.9’dur (Women Representatives and Senators , 2016, s.11-12).

İşçi Partisi’nin başarısı ile sonuçlanan 2005 seçimlerinde Tony Blair başbakan olmuştur. 2005’te yapılan Avam Kamarası seçimlerinde İşçi Partisi 1983 yılından itibaren yapılan seçimlerde ilk kez seçim kazanmıştır. 1983 genel seçimleri, İşçi Partisi için bir yıkım olmuş ve oy oranı %27,6’ya düşen İşçi Partisi, Thatcher’ın Muhafazakâr Partisi’ne 144 sandalyelik bir çoğunluk vermiştir. 1994’te İşçi Partisi’nin lideri John Smith’in ölümü ardından, parti içindeki ‘yenilikçi kanat’ hareketlenmiş ve çalışmalarına başlamıştır. 1983’teki büyük yıkıma rağmen parlamentoya giren genç milletvekilleri Tony Blair ve Gordon Brown "Yeni İşçi Partisi Manifestosu" ile "Üçüncü Yol" politikalarını halka anlatmayı başarmış ve 2005 seçimlerinde karşılık bulmuşlardır (Üçüncü Yol, 2015:3-5). Bu seçim sonuçlarına göre, Avam ve Lordlar

Kamarasına seçilen kadın üye sayısı 128 ve oran olarak ise %19.8'dir. 2007 Haziran seçim sonuçlarına göre, İşçi Partisi birinci parti olarak hükümet kurmuş ve Gordon Brown İşçi Partisi lideri başbakan olmuştur. Bu seçim sonuçlarına göre, Avam ve Lordlar Kamarasına seçilen kadın üye sayısı 120 ve oran olarak ise %18'dir (Üçüncü Yol, 2015, s.7).

2010 seçimlerinden Muhafazakar Parti birinci parti olarak çıkmıştır. Muhafakar Parti ve Liberal Parti koalisyonu ile kurulan hükümet neo-liberal politikaları uygulamayı sürdürmüştür. 2010 seçimini kaybeden Gordon Brown başbakanlıktan ayrıldığı gün İşçi Partisi liderliğinden de istifa etmiştir. Yapılan parti liderliği seçiminden sonra 2010 seçimlerinden önceki İşçi Partisi hükümetinde "Enerji ve İklim Değişmesi Bakanlığı" yapmış olan Ed Milliband İşçi Partisi lideri olmuştur. 2010 seçimlerinde 143 kadın parlamentoya girmiştir. Kadın üyeler parlamentonun %22'sini oluşturmuştur. Bu seçimlerde, 227 yeni kadın adayın gösterildiği ve parlamentoya ilk kez giren kadın sayısının ise 73 olduğu belirtilmiştir (Parliamentary Elections, 2015, s.12).

2015 seçimleri sonrasında, 2016 yılında Birleşik Krallığın Avrupa Birliği üyeliği referandumu sonrasında David Cameron istifa etmiş ve parti başkanlığı ile başbakanlık görevine Theresa May geçmiştir. Kadın başbakanın bulunduğu İngiltere'de, Mhairi Black adlı 20 yaşındaki genç kadın milletvekili İskoç Ulusal Partisi'nden seçilerek parlamentoya girmeyi başarmıştır. İskoç Ulusal Partisi'nden milletvekili seçilen 56 üyeden biri olan 20 yaşındaki Mhairi Black, seçim bölgesinde İşçi Partisi'nin seçimlerdeki baş stratejisti ve Dışişleri Sözcüsü Douglas Alexander'ı 5684 oy farkla geride bırakarak büyük bir başarı göstermiştir. Genç kadın, kayıtlara göre 1667 yılından bu yana seçilen en genç milletvekili ünvanının da sahibidir (Women In Parliaments, 2016, s.1). Üniversite öğrencisi Mhair Black aynı zamanda bir müzik düşkünü, bateri ve piyano çalan farkındalıkları ile gündeme gelen genç bir siyasetçi kadındır. Black, en sevdiği şarkının Bob Dylan'dan The Times They Are A-Changing (Zaman Değişiyor) olduğunu özellikle vurgulamakta ve siyasette genç kadınların ne denli başarılı olabileceğini göstermek için kendisinin iyi bir örnek olabileceğini her fırsatta anlatmaktadır. Black, "Bu parça, şu andaki durumu benim için en iyi özetleyen şarkı." demekte ve "kadınlar isterlerse her şeyi yapabilirler özellikle siyaset" ifadesi ile siyasetin bir erkek işi olmadığını altını çizmektedir. En genç kadın üyenin 20 yaşında olduğu parlamentoda 650 milletvekilinden 191'i kadın milletvekilidir. 2016 yılında, parlamentonun kadın üye oranı ise %29.4'dür (Women In Parliaments, 2016, s.2-3). Kadın üye oranı, İngiltere parlamentosunda şu ana kadar görülen en yüksek orandır.

Tablo 5. 1918-2010 Yılları Arasında İngiltere Parlamentosunda Bulunan Kadın Üye Sayısı ve Oranları

Seçim Tarihi	Parlamentodaki Kadın Sayısı	Parlamentodaki Kadınların Yüzdesi
14 Aralık 1918	1	0.1
15 Aralık 1922	2	0.3
6 Aralık 1923	8	1.3
29 Ekim 1924	4	0.7
30 Mayıs 1929	14	2.3
27 Ekim 1931	15	2.4

14 Kasım 1935	9	1.5
5 Haziran 1945	24	3.8
23 Şubat 1950	21	3.4
25 Ekim 1951	17	2.7
26 Mayıs 1955	24	3.8
8 Ekim 1959	25	4.0
15 Ekim 1964	29	4.6
31 Mart 1966	26	4.1
18 Haziran 1970	26	4.1
28 Şubat 1974	23	3.6
10 Ekim 1974	27	4.3
3 Mayıs 1979	19	3.0
9 Haziran 1983	23	3.5
11 Haziran 1987	41	6.3
9 Nisan 1992	60	9.2
1 Mayıs 1997	120	18.2
7 Haziran 2002	118	17.9
5 Mayıs 2005	128	19.8
6 Mayıs 2010	143	22.0

(Kaynak: House of Information Office, 2010)

Tablo.5'de İngiltere'de 1918 yılından itibaren yapılan seçimler sonrasında parlamentoya giren kadın üyelerin sayı ve oranları bulunmaktadır. 1918-2016 yılları arasında toplam üye sayısının 600 ila 650 arasında değiştiği parlamentoda 1918 yılında bir kadın üye girebilmişken, 2010 yılında yapılan seçimler sonrasında parlamentoya 143 kadın üye seçilebilmiştir. Yıllar itibariyle bakıldığında 1918'den günümüze parlamentodaki kadın üye sayısının arttığı gözlemlenmektedir. Parlamento sayısının 650 olduğu düşünüldüğünde, İngiltere'de parlamentoya giren kadın üye sayısının düşük olduğu görülmektedir. Thatcher'ın başbakanlık döneminde 23 kadın üye parlamentoya girebilmiştir. Bu dönemde, parlamentoya girebilen kadın üye oranı %3.5 olarak belirlenmiştir. Neo-liberal politikaların ülkede yerleşmesini başarabilen Thatcher, kadınların parlamentoya girebilmesi için aynı başarıyı gösteremediği verilerle ortaya çıkmaktadır.

1980 Sonrası Türkiye'de Seçimler -Kadın ve Siyaset-

Yeni sağ kavramının yükselişi olan 1980 sonrasındaki dönem, Türkiye'de de etkinliğini göstermiştir. Neo-liberal politikalarla ele alınan yeni sağ anlayış 1983 seçimlerini kazanarak hükümet kuran başbakan Özal tarafından da benimsenmiştir. 1983 seçimleri sonrasında kurulan I. Özal Hükümeti'nde, 14 Bakanlık, 12 Devlet Bakanlığı ve başbakan yardımcılığı görevlerinin tümü erkek milletvekillerine verilmiş, bakanlıklarda değişim olmasına rağmen parlamentoda bulunan 12 kadın milletvekilinden hiçbiri hükümette yer almamıştır (1983 Genel Seçimleri, 1983, s.1).

1987 seçimleri sonrasında kurulan II. Özal Hükümeti'nde, 18 Bakanlık ve 18 Devlet Bakanlığı yer almıştır. Bakanlıklardan biri olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kadın

milletvekiline, 18 Devlet Bakanlığı'nın tümü erkek milletvekillerine verilmiştir (1987 Genel Seçimleri, 1987, s.2-3). Parlamentoda bulunan 6 kadın milletvekilinden biri hükümette yer almıştır.

1991 seçimleri sonrasında kurulan yedinci Demirel Hükümeti'nde, 17 Bakanlığın tümü erkek milletvekillerine verilirken, 3 Devlet Bakanlığı'nda kadın milletvekilleri yer almıştır (1991 Genel Seçimleri, 1991, s.3-5). Parlamentoda buluna 8 kadın milletvekilinden 3'ü Devlet Bakanı olmuştur. Aynı seçim sonrasında kurulan I.Çiller Hükümeti'nde başbakan yardımcılığı görevi erkek milletvekiline verilirken, 35 Devlet Bakanlığı'ndan 3'ü kadın milletvekilleri arasında dağıtılmıştır. 17 Bakanlıktan tümü erkek milletvekillerine (Çiller Hükümeti, 1993, s.5) verilmiştir.

1995 seçim sonuçlarına göre kurulan II. Çiller Hükümeti'nde, 13 Devlet Bakanlığı'ndan biri kadın milletvekiline, 17 Bakanlığın tümü erkek milletvekillerine verilmiştir (1995 Genel Seçimleri, 1995, s.7). Parlamentodaki 13 kadın milletvekilinden biri Devlet Bakanı olabilmıştır. Başbakanın kadın olduğu bir hükümette toplam 30 bakanlıktan biri kadın bakan iken, parlamentodaki 550 milletvekilinden sadece 13'ü kadın milletvekilidir. III. Çiller Hükümeti'nde ise, 16 Devlet Bakanlığı'ndan biri kadın milletvekiline, 16 Bakanlıktan sadece Çevre Bakanlığı kadın milletvekiline verilmiştir (1995 Genel Seçimleri, 1995, s.3). 1996-1997 Erbakan Hükümeti'nde başbakan yardımcısı kadın milletvekili, 20 Devlet Bakanlığı'ndan 2'si kadın milletvekillerine verilirken, 16 Bakanlıktan sadece İçişleri Bakanlığı'na kadın milletvekili görevlendirilmiştir (Erbakan Hükümeti, 1996, s.7).

1999 seçimleri sonrasında kurulan beşinci Ecevit Hükümeti'nde 35 Devlet Bakanlığı'ndan biri kadın milletvekiline, 18 Bakanlıktan biri olan Adalet Bakanlığı'na kadın milletvekili getirilmiştir. Ayrıca, 3 başbakan yardımcısı da erkek milletvekili olarak belirlenmiştir (Ecevit Hükümeti, 1999, s.5). Parlamenteoya 22 kadın milletvekili girmesine rağmen, 2 kadın milletvekili bakan olabilmıştır.

2002 seçimleri sonuçlarına göre kurulan Abdullah Gül Hükümeti'nde başbakan yardımcısı, 8 Devlet Bakanı'ndan tümü erkek milletvekilidir. 17 Bakanlığın bulunduğu hükümette bir bakanlık kadın milletvekiline verilmiştir. (2002 Seçimleri, 2002, s.2). Parlamenteoya 24 kadın milletvekilinin girmiş olduğu 2002 seçimlerinde, hükümette bir kadın milletvekili bulunmaktadır. 2003 yılında kurulan I. Erdoğan Hükümeti'nde, 3 başbakan yardımcısı ve 15 Bakanlığın tümü erkek milletvekilidir. 5 Devlet Bakanlığı'ndan biri kadın milletvekili olarak belirlenmiştir (Erdoğan Hükümeti, 2003, s.4). 21. Yüzyılda yapılan ilk seçim sonuçlarına göre TBMM'ne 24 kadın milletvekili seçilebilmiştir. Kadın milletvekillerinin parlamentodaki oranı ise %4.4'dür.

2007 seçim sonuçlarına göre kurulan II. Erdoğan Hükümeti'nde, 3 başbakan yardımcılığı erkek milletvekillerine verilirken, 8 Devlet Bakanlığı'ndan 2'si, 17 Bakanlıktan biri kadın milletvekilidir (Erdoğan Hükümeti, 2007, s.7). Parlamenteoya girebilen kadın milletvekili sayısı 50'dir. Kadın milletvekillerinin parlamentodaki oranı %9'dur.

2011 seçimleri ile kurulan III. Erdoğan Hükümeti'nde, 4 başbakan yardımcısının tümü erkek milletvekillerinden oluşturulmuştur. Aynı hükümette, 22 bakanlıktan 2'si kadın milletvekilidir (Erdoğan Hükümeti, 2007, s.3). Parlamenteoya giren kadın milletvekili sayısı 78 ve oranı ise %14'dür. 2014 yılında kurulan I. Davutoğlu Hükümeti'nde, 4 başbakan yardımcılığının tümü erkek milletvekillerine verilirken, 21 Bakanlıktan biri kadın milletvekilidir (Davutoğlu Hükümeti, 2014, s.6). 7 Haziran 2015 seçim sonucuna göre kurulan

II. Davutoğlu Hükümeti'nde (Seçim Hükümeti), 4 başbakan yardımcısından tümü erkek milletvekili, 21 Bakanlıktan 2'si kadın milletvekilidir (Seçim Hükümeti, 2015, s.5-8). Parlamentaoya giren kadın milletvekili sayısı 97 ve oranı ise %17.9'dur. 1 Kasım 2015 seçim sonuçlarına göre kurulan III. Davutoğlu Hükümeti'nde, 5 başbakan yardımcısı erkek milletvekili iken, 21 Bakanlıktan biri kadın milletvekili olarak belirlenmiştir (Davutoğlu Hükümeti, 2015, s.7-9). Parlamentaoya giren kadın milletvekili sayısı 81 ve oranı ise %14.73'dür.

2016 yılında kurulan 65. Hükümet, Binali Yıldırım Hükümeti'nde 5 başbakan yardımcısı erkek milletvekili iken, 21 Bakanlıktan biri kadın milletvekili olarak yer almıştır (Yıldırım Hükümeti, 2016, s.10).

Tablo 6. 1983-2015 Arasında Kurulan Hükümetler ve Kadın Bakan Sayısı

Seçim Tarihi	Hükümetler	Hükümetlerdeki Bakan Sayısı	Hükümetlerdeki Kadın Bakan Sayısı
1983	I. Özal Hükümeti	26	---
1987	II. Özal Hükümeti	36	1
1991	Demirel Hükümeti	20	---
1991	I.Çiller Hükümeti	42	3
1995	II.Çiller Hükümeti	30	1
1995	III.Çiller Hükümeti	32	2
1995	Erbakan Hükümeti	36	2
1999	5.Ecevit Hükümeti	53	2
2002	Abdullah Gül Hükümeti	25	1
2002	I.Erdoğan Hükümeti	20	1
2007	II.Erdoğan Hükümeti	25	3
2011	III.Erdoğan Hükümeti	22	2
2011	I.Davutoğlu Hükümeti	21	1
2015	II. Davutoğlu Hükümeti	21	2
2015	III. Davutoğlu Hükümeti,	21	1
2015	Binali Yıldırım Hükümeti	21	1

(Kaynak: 1983-2015 Genel Seçimleri, *****Veriler İncelenerek Hazırlanmıştır)

Tablo.6 incelendiğinde, 1983-2015 yılları arasında yapılan genel seçimler sonrasında kurulan hükümetler içinde yer alan kadın milletvekillerinin sayısı yer almaktadır. Kurulan on altı hükümet içinde en çok üç en az bir bakanlık kadın milletvekillerine verilmiştir. Hükümetlerde ortalama bakanlık sayısı 24 olduğu düşünüldüğünde 1 ila 3 arasında değişen kadın bakan sayısının ne denli az olduğu görülmektedir.

Tablo 7. 1983-2016 Parlamentaodaki Kadın Milletvekili Sayı ve Oranları

Hükümetler	Parlamentaodaki Milletvekili Sayısı	Parlamentaodaki Kadın Milletvekili Sayısı	Parlamentaodaki Kadın Milletvekili Oranı (%)
------------	-------------------------------------	---	--

I. Özal Hükümeti	400	12	3
II. Özal Hükümeti	450	6	1.3
Demirel Hükümeti	450	8	1.8
I.Çiller Hükümeti	450	8	1.8
II.Çiller Hükümeti	550	13	2.4
III.Çiller Hükümeti	550	13	2.4
Erbakan Hükümeti	50	13	2.4
5.Ecevit Hükümeti	550	22	4.2
Abdullah Gül Hükümeti	550	24	4.4
I.Erdoğan Hükümeti	550	24	4.4
II.Erdoğan Hükümeti	550	50	9
III.Erdoğan Hükümeti	550	78	14
I.Davutoğlu Hükümeti	550	78	14
II. Davutoğlu Hükümeti	550	97	17.8
III. Davutoğlu Hükümeti,	550	81	14.73
Binali Yıldırım Hükümeti	550	81	14.73

(Kaynak: Milletvekili Genel Seçimleri, 2016)

Tablo.7'ye bakıldığında, 1983-2016 yılları arasında parlamentoda bulunan kadın milletvekili sayıları ile oranları bulunmaktadır. 1983 yılından günümüzdeki 2016 seçim sonuçları da dahil olmak üzere artan bir oran görülmektedir. Parlamentodaki milletvekili sayısı ile kadın milletvekillerinin sayı ve oranları karşılaştırıldığında ortalama %90 erkek milletvekili, %10 kadın milletvekili olarak dağılım karşımıza çıkmaktadır. Parlamenteoya, 7 Haziran 2015 genel seçimleri sonrasında 97 kadın milletvekili girerek, %17.8'lik oranla en yüksek temsili sağlamıştır.

Neo-liberal Siyaset Uygulayan Ülkeler ve Karşılaştırmalı Kadın Temsili

1980 sonrasında neo-liberal politikaların yaygınlaşmasını sağlayan, uygulayan ülkeler kadın ve siyaset açısından incelendiğinde ortaya çıkan sonuç önceki ideolojilerden çok farklılık oluşturmayan bir döngüyü karşımıza çıkarmaktadır. Yukarıda anlatılan ABD, İngiltere ve Türkiye gerçeğinden hareket edildiğinde, 1980 öncesinde kadın ve siyaset ilişkisinin neo-liberal politikalarla değişime uğramadığı bazı dönemlerde kadın milletvekili sayılarının parlamentoda artmasına rağmen etkinliklerinin özellikle hükümetlerde çok az olduğu gözlemlenmektedir. Siyasette kadının var olması gerektiğini dile getiren her üç ülkede de seçen kadının, parlamentolarda yeterince yer almadığı ortadadır. Özellikle, kadını her ideolojide olduğu gibi yine öncelikle özel alan içinde tanımlayan neo-liberal akım kadının siyasette aktif rol oynamasında yeterli katkıyı ortaya koyamamıştır. Aşağıda verilecek olan tablo.8'de, her üç ülkede 1980 sonrası yapılan seçimlerde parlamenteoya giren kadın milletvekili sayıları ve oranları bulunmaktadır. Bu sayısal veriler, aynı zamanda kadın-siyaset ilişkisinde, her üç ülkede siyaset içinde aktif olarak kadının bulunması gerektiğini önceleyen partilerin, aday gösterme ve parlamentolara kadın milletvekili girmesinde aynı etkinliği

gösteremediğini özetler durumdadır. 21. yüzyılda dünyada kadın, sanıldığı gibi aksine sosyal alana inmekte özellikle siyasette yer almada gereken desteği görememektedir.

Tablo 8. 1980 Sonrası Neo-liberalizm, ABD, İngiltere ve Türkiye’de Kadın Milletvekili Oranlarının Karşılaştırılması

Seçimler (Verilen Aralıklar İçinde Yapılanlar)	ABD Parlamentosundaki Kadın Sayısı	İngiltere Parlamentosundaki Kadın Sayısı	Türkiye Parlamentosundaki Kadın Sayısı
1980-1990	18	23	12
1980-1990	23	23	12
1980-1990	25	41	6
1980-1990	26	41	6
1991-2000	31	60	8
1991-2000	29	60	8
1991-2000	54	120	13
1991-2000	62	120	22
2001-2010	60	118	24
2001-2010	71	128	24
2001-2010	85	128	50
2001-2010	84	143	50
2011-2016	88	191	78
2011-2016	88	191	97
2011-2016	88	191	81

(Kaynak: Women Representatives and Senators, 2016, House of Information Office, 2010, Milletvekili Genel Seçimleri, 2016: Tablo belirtilen kaynaklarda gösterilen veriler incelenerek hazırlanmıştır)

Tablo.8, ABD açısından incelendiğinde, 1980-1990 yılları arasında yapılan seçimler sonucunda oluşan parlamentolardaki kadın milletvekili sayıları yer almaktadır. Bu yıllar aralığında, ABD’de yapılan seçimlerin sonuçlarına göre, Temsilciler Meclisi ve Senato kadın üye sayısı toplamı içinde, en az 18 kadın üyenin en fazla ise 26 kadın üyenin iki parlamentodan birine seçilebildiğini görmekteyiz. Temsilciler Meclisi 435 üyeden ve Senato ise 100 üyeden oluşmaktadır. Her iki parlamentonun toplamında 535 üye bulunmakta, ancak 26 üyesi kadındır. ABD gibi insan hakları ve eşitlik gibi kavramları yol haritası olarak belirlediğini söyleyen bir ülkede siyaset açısından cinsiyet ayrımcılığının olduğu ortadadır. Neo-liberalizmin yükselişe geçtiği 1980-1990 yılları aralığında kadın-siyaset konusunda istenilen başarının yakalanamadığı bu verilerle imgelenebilir. 1991-2000 yıllarında yapılan seçimlere bakıldığında parlamentolara girebilen kadın üye sayısı açısından en az 29, en çok 62 üye olarak karşımıza çıkmaktadır. 1980-1990 yılları arasında yapılan seçimlere göre kadın üye sayısında artış gözlemlenmektedir. 2001-2010 yılları arasında yapılan seçimler sonrasında parlamentoda en az 60, en fazla 84 kadın üye bulunmaktadır. ABD’de son yapılan seçimlerde

parlamentolara toplamda 88 kadın üyenin girebildiği, belirlenmiştir. 1980-2016 yılları arasında ABD’de parlamentolara giren kadın üye sayısının artışı sayısal verilerle ortadadır. Bu sayılar her ne kadar yeterli olmasa da 1980 öncesi yıllarda yapılan seçim sonuçlarına göre artışı göstermektedir. ABD’de, neo-liberal politikalarla oluşturulan toplum yapısında kadın aile içinde tanımlanmakta, özel alanda ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Tablo.8 İngiltere için incelendiğinde, 1980-1990 yılları arasında yapılan seçim sonuçlarına göre, parlamentoya en az 24, en fazla 41 kadın üye seçilebilmiştir. Avam Kamarası seçilmişlerden oluşan 650 kişiden, Lordlar Kamarası atama ile gelen 735 kişiden oluşmaktadır. İngiltere’de bu dönemde, seçilen 650 kişiden en fazla 41’i kadın üyedir. 1991-2000 yılları arasında yapılan seçimlere bakıldığında, parlamentoya en az 60, en fazla 120 üyenin seçildiği görülmektedir. 2001-2010 yılları arasında yapılan seçimlerde en az 118, en fazla 143 kadın üye parlamentoya girebilmiştir. 2011-2016 yılları arasında yapılan seçimlerde, 191 kadın üyenin seçildiği ve bunun İngiltere’de en yüksek kadın üye sayısı olduğu belirlenmiştir. İngiltere, özellikle neo-liberal politikaların uygulanmaya başladığı ülkelerden biridir. Neo-liberal söylemle birlikte yeni sağ anlayışın uygulanmasında örnek gösterilen ülkelerin başında gelmektedir. Neo-liberal politikaları savunan ve İngiltere’de yerleşmesini sağlayan kadın bir başbakandır. Thatcher, uyguladığı politikalarla birçok ülkede sempati toplamış ve yeni sağın yükselişinde büyük rolü olmuştur. Bu çerçeveden bakıldığında, İngiltere’de neo-liberal anlayış uygulamaları bağlamında kadın başbakan seçilebilmiş, parlamentoya seçilen kadın üye sayısında da ciddi artış olmuştur.

Tablo.8 Türkiye açısından ele alındığında, 1980-1990 yılları arasında yapılan seçim sonuçlarına göre parlamentoya giren kadın milletvekili sayısı en az 6, en fazla 12’dir. 1980 sonrası 400 kişiden oluşan parlamentoda, erkek milletvekili sayısı 388’dir. Bu oran, parlamentoda kadın milletvekillerinin ne denli düşük oranda temsil edildiğini de ortaya koymaktadır. 1991-2000 yılları arasında yapılan seçimlere bakıldığında en az 8, en fazla 22 kadın milletvekilinin parlamentoya girdiği gözlemlenmektedir. Bu dönemde 450 ve daha sonraki seçimde parlamentonun sayısının 550’ye yükseltildiği düşünüldüğünde kadın milletvekili sayısının temsil açısından ne denli yetersiz olduğu ortadadır. 2001-2010 yılları arasında yapılan seçim sonuçlarına göre, en az 24, en fazla 50 kadın milletvekili parlamentoya girmeyi başarmıştır. Kadın milletvekili sayısı yeterli olmasa da artan bir sayının olduğu belirlenmektedir. 2011-2016 yılları arasında yapılan seçimlerde ise, en az 78; en fazla 97 kadın milletvekili parlamentoya girebilmiştir. 7 Haziran 2015 genel seçim sonuçları Türkiye’de parlamentoya giren kadın milletvekilinin en yüksek sayıda ve temsil oranının Avrupa ortalamasına yükseldiği seçimlerdir. 1 Kasım 2015 tarihinde yapılan seçim sonuçlarına göre 81 kadın milletvekili %14.73’lük oranla parlamentoya girmeyi başarmışlardır. 2000’li yıllardan itibaren parlamentoya giren kadın milletvekili sayısında ve temsil oranında yükseliş olurken, her seçim sonucu bir öncekine göre daha fazla kadın milletvekilinin parlamentoya girmesini sağlamıştır. Türkiye’de kadın-siyaset konusu açısından, kadın milletvekili sayısında artış olmasına rağmen yeterli düzeyde değildir. Neo-liberal politikaların uygulanmasına başlandığı yıllardan günümüze kadar gelindiğinde parlamentoda kadın temsil oranında, neo-liberal söylemlerin aksine artış gözlemlenmektedir.

1980-1990 yılları arasında tablo.8’deki verilere göre, ABD, İngiltere ve Türkiye’de en yüksek kadın milletvekili sayıları karşılaştırıldığında, İngiltere’de 41, ABD’de 26, Türkiye’de ise 12 olarak görülmektedir. Neo-liberal politikaların hızla uygulanmaya başladığı üç ülke arasında, Türkiye sayısal olarak kadın milletvekili sayısı en az olan ülkedir. 1991-2000

yıllarında yapılan seçimlerde, İngiltere’de 120, ABD’de 62, Türkiye’de ise 22 kadın milletvekili parlamentoya girebilmiştir. Türkiye, üç ülke arasında parlamentoda en az kadın temsili olan ülkedir. 2001-2010 arasında yapılan seçimlerde, İngiltere’de 143, ABD’de 85, Türkiye’de ise 50 kadın milletvekili parlamentoya girebilmiştir. Türkiye, üç ülke arasında parlamentoda en az kadın temsili olan ülke olarak görülmektedir. 2011-2016 arasında yapılan seçimlerde, İngiltere’de 191, ABD’de 88, Türkiye’de ise 97 kadın milletvekili parlamentoya girebilmiştir. Yine, Türkiye üç ülke karşılaştırıldığında verilen dönem itibarıyla en az kadın temsiline sahip parlamentoyu oluşturan ülke olarak karşımıza çıkmaktadır.

21. Yüzyılda Neo-liberal Siyaset Uygulamaları ve Kadın Temsil Sorunu

Kadınlar neden yeterince siyasette yer almıyor? Bu sorunun cevabını toplumsal yapının gerçeklikleri ile açıklamak gerekmektedir. Öncelikle, erkek egemen toplumda dayatılan görevlerinden ve onlara biçilen geleneksel rolün katı sınırları dışına çıkamamaları kadını siyasetten uzak tutmaktadır. Toplumlarda yüzyıllar boyunca, kadınlar erkek egemenliğini kıramamışlardır. İktidarlarda da onlara siyasal haklarını kullanmaları için eşitlikçi bir politika uygulanmamıştır. Canan Arın, “birincil görevi kocasının ve çocuklarının rahatını sağlamak olan, eğer ev dışına çıkacaksa, bu görevini aksatmadan çalışması gerektiği zihniyetiyle kadının memleket idaresi anlamında politika yapması tabii ki beklenemez” (Gülmez, 2012, s.56) demektedir. Bu görüş etrafında birleşen ve bunu savunan kadınlar toplumunda büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır.

Birçok düşünür, kadınların siyasette yer almalarını zorlaştıran etmenleri sıralarken, bu durum demokratik yaşam felsefesinin toplumlarda anlaşılmasını önlemektedir. Bunlardan biri olan Fukuyama, kadının siyasetteki yerini tartışırken, ekonomik büyüme, sosyal mobilizasyon ve demokrasi gibi kavramların birbirini desteklemesi gerektiğini vurgular. Demokrasinin yaygınlaştırılması için; “ekonomik büyüme, sosyal hareketlilik, fikirler ve bunlara uygun yasal düzenlemeler, değişik dünya görüşlerinden oluşan siyasal partiler, devlet, hukuk devleti anlayışının gelişimi ve demokrasi” olarak ifade eder. Bu sayılan etmenler ilişki içinde ise, toplumda kadın hakları bakımından istediği yere daha kolay ulaşabilir gerçeğinden hareketle tezini doğrulamaya çalışır (Fukuyama, 2014, s.410-411).

Siyasetin önemli ögesinin kadınlar olduğunu düşünen Lawson ve Barton’a göre (Wedel, 2013, s.38), “aktif siyasal katılımı çoğunluğu kadınlar oluşturmaktadır. Ev sorunları kadın alanına yani “toplumsal yeniden üretim” alanına girer; bu düzlemde kadınların erkelere göre daha çok toplumsal bağı vardır ve daha çok toplumsal duyarlılık taşırlar, ayrıca bu tür faaliyetler kocalar tarafından da kabul edilebilir bir eylem biçimidir. Erkekler, yönetim işlevlerinde kadınlara oranla daha fazla sayıda temsil edilmektedir. Çünkü dış dünya deneyimleri daha çok olduğundan bürokratik becerileri fazladır ve hedefleri esas olarak meslek hayatında yükselmektir. Ama bu yükselme hedeflerinden dolayı gene hızla pes edecekler ve bazı pozisyonları, hareket içinde ilgili beceri ve stratejileri öğrenmiş olan kadınlara bırakacaklardır” demektedirler. Bu anlatılar, siyasal yaşamda kadınların erkelere benzemek istemediklerini, farklılıkları ile erkeklerle birlikte siyasal alanda bulunmak istekleridir.

Kadının siyasette yeterince yer almamış olması sadece gelişmekte olan değil aynı zamanda gelişmiş ülkelerde de yer alan bir konudur. Dünyanın önde gelen ülkesi “Yeni Dünya Düzeni” kurabilen ABD’de bakıldığında kadınların siyasetteki yerinin istenilen ölçüde olduğu söylenilemez. Seçilme hakkını erkekler kadar hatta daha fazla oranda kullanabilen kadının, seçilme kriterleri bu noktaya işaret etmemektedir. 2008 Amerikan Başkanlık

Seçimleri'nde katılım oranı cinsiyet ve kökenler itibariyle aşağıdaki gibi yer almıştır (Aulette & Wittner, 2012, s.362):

İrk ve Cinsiyet	Seçime Katılım Oranları (%)
Siyah Kadınlar	%69
Beyaz Kadınlar	%68
Beyaz Erkekler	%64
Siyah Erkekler	%61
İspanyol Kadınlar	%52
İspanyol Erkekler	%48
Asya Kökenli Amerikalı Erkekler	%47.1
Asya Kökenli Amerikalı Kadınlar	%46.9

2008 yılında seçilen Başkan Obama, siyahi kadınlar, çeşitli etnik gruplar, toplumsal cinsiyet açısından çeşitli cinsiyetlerden ve farklı gruplardan yüksek oy alarak işbaşına gelmiştir. New York Times, Obama'nın aldığı oylarla ilgili yorum yaparken, kadınların desteğinin yüksek olduğunu siyahi kadınlar başta olmak üzere, ülkede yaşayan tüm etnik farklı ve dinsel temelde farklılık gösteren kadınların artan oranda desteğinden söz etmektedir. Özellikle ülkede oy kullanan kadınların %95'inin oyunu almış olması çarpıcı bir sonuç olarak işlenmiştir (Harris, 2015, s.155). Amerika gibi dünyanın birçok yerinde kadınlar, seçime katılım oranında erkeklerden oldukça yüksek bir duyarlılığı ortaya koymaktadırlar. Buna rağmen, oy hakkı yüzyıllar önce erkeklere verilmiş ve sadece onların hakkı olması gerektiği de demokrasi savı içinde, düşünürler tarafından uzun yıllar savunulmuştur.

Feminist akımın Amerika'da oluşturduğu "Profesyonel Kadınlar Enstitüsü"nün geliştirdiği söylemde, "Kadın doğudur. İnsan ölüdür" sözü, toplumdaki cinsiyet ayrımcılığına vurgu yapabilmek adına 20. yüzyılın sloganları arasına girmiştir. Feminist akımlar, 20. yüzyılda kadınların toplumsal olaylar içindeki sorunlarda profesyonelce yer almamasının eksikliğini vurgulamak için çalışmalar başlatmışlardır. Kadınların toplumsal sorunlara bakış açıları ile ideolojileri arasında bir bağ olduğunu belirtmeye çalışmışlardır. Dr. Caroline Spencer, genç kadınların toplumsal sorunlar üzerinde fazla duyarlı davranmadıklarını oysa esas toplumsal sorunlara dikkat çekmede genç kadınlara ihtiyaç olduğu üzerinde durmuştur. Mary Gertrude Fendall ise, "kadınların kendi söylem ve eylemlerini geliştirmeleri gerekirken, erkek gibi söylem ve davranışa yatkın durumların çok sık karşılaşılmasına" dikkat çekmiştir. Birey olmanın, kadının kendi söylemini geliştirmede etkinliği üzerinde de ayrıca çalışmalar yapılmıştır. Cinsiyetin bir kimlik olarak algılanması ile feminist düşüncenin güçlendiği de ayrıca belirtilmiştir (Cott, 1987, s.238-239). Kadın ve erkek öncelikle güçlü bireyler olmalıdır. Güçlü birey – güçlü kadın – güçlü siyaset döngünün oluşumuna ve siyasette farkındalıkların oluşabilmesine yol açabilecektir.

Beauvoir, kadınların hangi ideolojide olursa olsun siyasetten uzak tutulduğunu şu sözlerle ifadelendirmektedir (Soysal, 2016, s.82-83): "Kadınlar, geleneklerin ve bilgiç Freudçuların ağzından, yazgı olarak kendi dişiliklerinin şaşasında yaşamaktan başka bir şey istemeyeceklerini tekrar tekrar dinlediler... Fransız usulü salyangoz pişirmeyi, daha kadıncıl gözükmek için nasıl giyinip, nasıl görünüp, nasıl davranacaklarını ve evliliklerini nasıl daha mutlu hale getireceklerini, kocalarının sağlığını nasıl koruyup oğullarını başkaldırmayacak biçimde nasıl yetiştireceklerini öğretiler. Onlara şair, fizikçi ya da politikacı olmak isteyenler erkeklermiş, sinir hastası ve mutsuz kadınlara acımayı öğretiler. Gerçekten dişi kadınların meslek sahibi olmak, üniversiteyi bitirmek, politikayla ilgilenmek ve siyasi haklar elde etmek

istemeyeceklerini öğretiler” sözleri, ailede ve toplumda kadına verilen rollerin ne denli etkin ve bazen yanıltıcı olduğunu gözler önüne sermektedir. Siyaset, bu alanların başında gelmektedir.

SONUÇ

Kadın olmak, her ideolojide olduğu gibi “neo-liberal dönüşümün” yaşandığı yıllarda da zorluğunu korumuş ve korumaktadır. Değişmeyen gerçeklik, her ideolojinin kendi teoremi içerisinde kadını aynı tanıma itmesidir. Hayatı anlamak ve anlamlandırmak için oluşan ideolojiler farklı tanımlamaları ve özellikleri içermektedir. Oysa “kadın” söz konusu olduğunda tanımı ve yerinin değişmediği vurgulu bir biçimde karşımıza çıkmaktadır.

Demokrasi, yenilik, reform, kalkınma, büyüme, gelişme, özgürlük, eşitlik, birlik, güç, hak, paylaşım, uzlaşma, birey, kardeşlik gibi kavramları açıklamaya ve toplumlarda etki sağlamaya çalışan düşünürler, ortak payda da kadını aile (özel alan) içinde ve anne rolü ile betimlemişlerdir. Kadının ne denli demokrat olması gerektiğini, yeniliklere açık ve aynı zamanda yenilikleri takip etmesinin toplum yararlılığına olduğuna değinen düşünür sayısı parmakla gösterilebilecek kadar azdır. Kadının özgür, eşitlikçi, birliği sağlayabilecek büyük bir potansiyel olduğunu vurgulayan anlatılar oldukça azdır. Kadının güçlü yanlarını anlatan ya da anlatmaktan imtina edenlerin, toplumların reformist yapılarına, kalkınma, büyüme ve gelişimine haksızlık ettiklerinin farkında olmadıkları ortadadır.

Neo-liberal söylem, özellikle İngiltere’de kadın bir başbakanın omuzlarında yükselmiştir. ABD’de erkek başkanlar neo-liberal anlayışı yerleştirmeye çalışmış aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradan önemli çıkarım, neo-liberal dönüşüme kadın-erkek birlikte verilen destek ve bu ideolojinin yüksek perdeden anlatısının birlikte yapılmış olmasıdır. Neo-liberalizm, kadın-erkek dünya liderlerinin birlikte destekledikleri ve ülkelerinde uyguladıkları bir yaşam döngüsünün farklı bir biçimidir. Neo-liberalizmin, bu denli hızlı ve emin adımlarla ülkelerde uygulanmasında, kadın-erkek birlikte verilen mücadelenin unutulmaması gerekmektedir. Neo-liberalizm - kadın ve siyaset; İngiltere, ABD ve Türkiye açısından değerlendirildiğinde, 1980 sonrasında kadınların parlamentoya girebilme oranlarının değişmeye başladığı, 1990 ve 2000’li yıllarda artış gösterdiği ortadadır. Ancak bu artış sayısal olarak karşımıza çıkmakta oysa etkinlik olarak gözlemlenmemektedir. Bunun nedeni ise, siyasal kararlarda etkin olan hükümetlerde her üç ülkede de kadın oranlarının çok düşük olmasıdır. Hükümetler içindeki kadın sayısı ortalama olarak İngiltere’de 4’ü, ABD’de 5’i ve Türkiye’de 3’ü geçmemektedir. Neo-liberalizmi uygulayan ülkelerde her alanda uygulanacak kararlar için çıkarılan yasalarda ortalama %2 oranında kadın milletvekillerinin etkin olduğu buna karşın %98 oranında erkek milletvekillerinin etkinliği gözlemlenmektedir. Neo-liberalizm kapsamında uygulanan ekonomik sistem, kültürel olgular, sosyolojik alan, siyasal kararlarda erkek söylemin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Neo-liberalizm ile ülkelerde ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel ve teknolojik yaklaşımlarda dönüşümler yaşanmış olsa da, kadın-siyaset ilişkisinin değişime uğramadığı, özellikle toplumlarda kadına bakış açısının olumlu hale getirilmeden ideolojilerin üst anlatı olarak kadın konusunda bir değişikliği sağlayamayacağı ortadadır.

KAYNAKÇA

- Aulette, J. R. & Wittner, J.(2012). *Gendered worlds*, London: Oxford University Press.
- Carroll, S. J. (2013). *Gender elections*, New York: New York Cambridge University Press.
- Cott, N. F. (1987), *The grounding of modern feminism*, New York: Yale University Press.
- 1983 Genel Seçimleri. (1983). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB45.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 30.07.2016)
- 1987 Genel Seçimleri. (1987). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 30.07.2016)
- 1991 Genel Seçimleri. (1991). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.08.2016)
- 1995 Genel Seçimleri. (1995). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.08.2016)
- Çiller Hükümeti. (1993). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 03.08.2016)
- Davutoğlu Hükümeti. (2014). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 12.08.2016)
- Davutoğlu Hükümeti. (2015). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 13.08.2016)
- Ecevit Hükümeti. (1999). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 10.08.2016)
- Erbakan Hükümeti. (1996). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 04.08.2016)
- Erdoğan Hükümeti. (2003). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 10.08.2016)
- Erdoğan Hükümeti. (2007). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 11.08.2016)
- Erdoğan Hükümeti. (2011). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 12.08.2016)
- Fukuyama, F. (2014). *Political Order And Political Decay, From The Industrial Revolution To The Globalization Of Democracy*, New York: In The United States Of America.

- Göçoğlu, V. (2010). *Yeni Sağ Konusu Üzerine Bir Sunum*, İstanbul: Academia Yayınları.
- Gözcü, K. E. (2010). *Neoliberalizm ve Kadın*, İstanbul: Academia Yayınları.
- Gülmez, F. (2012). *Kadın ve Siyaset, Kadına Dair EKYZAZ Söyleşileri*, İzmir: Konak Belediyesi Yayınları.
- Harris, D. (2015). *Black Feminist Politics From Kennedy To Obama*, USA: Palgrave Macmillan.
- Heywood, A. (2010). *Siyaset*. (Çev: B. B. Özipek). Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, A. (2013). *Küresel Siyaset*. (Çev: Na. Uslu & H. Özdemir). Ankara: Adres Yayınları.
- House of Information Office. (2010). Women In The House Of Commons, Factsheet M4 Members Series. <http://www.parliament.uk/documents/commons-information-office/m04.pdf> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 01.08.2016)
- 2002 Seçimleri. (2002). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 22.08.2016)
- İngiltere Seçimleri. (1983). Seçim sonuçları. http://www.turkcebilgi.com/1983_birle%C5%9Fik_krall%C4%B1k_genel_se%C3%A7imleri adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 09.09.2016)
- McCann, S. (2016). Women Will Determine The Winner Of The Presidential Election. http://www.americanthinker.com/articles/2016/05/women_will_determine_winner, adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 22.07.2016)
- Milletvekili Genel Seçimleri. (2016). Seçim sonuçları. <http://www./C:/Users/user/Downloads/8353304472920751269..pdf> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 31.08.2016)
- Özkazanç, A. (2011). Toplumsal vatandaşlık ve neoliberalizm sorunu. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64 (1), 255-270.
- Özkazanç, A. (2013). *Yeni Sağ ve Sonrası*, İstanbul: Dipnot Yayınları.
- Parliamentary Elections. (2011). Members elections. <http://www.parliament.uk/about/how/guides/factsheets/members-elections/m04> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 29.07.2016)
- Seçim Hükümeti. (2015). 2015 genel seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukumetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 14.08.2016)
- Soydan, T. (2007). Yeni sağ politikalar: Türkiye’de kamu reformu ve kamu hizmetleri, *Eğitim-Bilim- Toplum Dergisi*, 17 (2), 10-27.
- Soysal, D. (2016). *Beauvoir dersleri –evli kadın ve anne üzerine bir deneme*, İstanbul: Belge Yayınları.
- Tanıl, B. (2005). *Turgut Özal*. M. Yılmaz (Edt.), *Liberalizm içinde* (s.??). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Topal, A. (2012). *Yeni sağ*. G. Atılgan & E. A. AYTEKİN (Edt.), *Siyaset Bilimi içinde* (s.**). İstanbul: Yordam Yayıncılık.

- US House Of Representatives. (2014). Women In Congress History. <http://www.history.house.gov/Exhibition-and-Publications/WIC/Women-in-Congress> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 09.07.2016)
- Üçüncü Yol. (2015). http://www.bbc.com/turkce/haberler/2010/09/100924_uk_labour.shtml, adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 16.18.2016)
- Wedel, H. (2013). *Siyaset ve Cinsiyet*, (C. Kurultay, çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Women In U.S. Congress. (2015). Women And Politics. <http://www.cawp.rutgersedu/women-us-congress-2015>, adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.08.2016)
- Women In Parliaments. (2016). Women In National Parliaments. <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 01.07.2016)
- Women Representatives and Senators. (2016). 1917-2015 U.S. House Of Women Representatives. <http://www.history.house.gov/Exhibition-and-Publications/WIC/Historical-Data/Women-Representative-and-Senators-by-Congress> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 02.08.2016)
- Yıldırım Hükümeti. (2016). Seçim sonuçları. <https://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HB46.htm> adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 14.08.2016)
- Yücel, Y. (2013). *Türkiye’de Neoliberal Devlet ve Kadınlar*, <http://www.bianet.org>. adresinden erişildi. (Erişim Tarihi: 09.07.2016)